

Indledning

Ansatte i den offentlige administration véd, hvor stor en rolle IT spiller i det daglige arbejde så vel som i udviklingen af strategier for fremtidens offentlige forvaltning. Men vi mangler ord for, hvad der foregår. Det er ikke fordi, der mangler modeord: E-government, enterprise architecture, e-dag, NemID, etc. Når det kommer til teorier om digitalisering, er det derimod mere begrænset, hvad vi har at gøre godt med.

Det er en af pointerne med POLITIKs temanummer at undersøge, hvordan man kan anvende samfundsvidenskabelige teorier til at opnå et klarere billede af offentlig IT. De nye digitale medier udvider på væsentlige måder mulighederne for social handlen. Men det sker ikke i et vakuum, hvor en given teknologis egenskaber entydigt afgør, hvordan den sociale virkelighed formes. Derimod sker det i et samspil mellem magt og teknologi, og i den sammenhæng er den menneskelige faktor væsentlig: IT undslipper ikke på nuværende tidspunkt interaktion med mennesker. Der er altid en mulighed for at ændre den måde, IT-implementering anvendes til at forandre forvaltningen på. Det viser Paul Henman i den første tema-artikel og illustrerer det med internationale eksempler.

I temaets anden artikel opstiller Karl Löfgren en teoretisk ramme, for at give et overblik over, hvordan staten i praksis forsøger at styre e-government på det strategiske niveau i Danmark og andre nordiske lande. I særlig grad er udvikling af digital forvaltning overladt til netværk af aktører, og det leder til en diskussion af statens muligheder for at metastyre disse netværk.

Christian Scheele analyserer de motivationer, der spilles på for at få borgere til at ændre adfærd i forhold til klimaproblemer. Hans artikel kommer frem til, at der i overraskende ringe omfang tænkes i den historiske institutionalismes tankebaner – at inkrementelle ændringer af adfærd ofte er lettere at gennemføre end revolutionære

ændringer. Derved er artiklen et glimrende eksempel på, hvordan i begejstring over de nye muligheder IT giver, ikke indtænkes den institutionelle kontekst teknologierne indlejres i. Det giver også et indblik i, hvordan nye idéer (som i dette tilfælde er en gammel idé, nemlig at stiftafhængighed betyder noget) kan give os mulighed for at tilpasse en trekant af teknologier, idéer, og institutioner med henblik på at optimere det offentliges anvendelse af IT. Konsekvensen er, at kommerciel systemudvikling bør understøttes af akademisk funderede analyser af den institutionelle baggrund for at forbedre mulighederne for succesfuld implementering.

Hvor de foregående artikler har drejet sig om, hvordan man bedst styrer digitalisering hvad enten det er på strategisk niveau med netværksstyring eller på et praktisk niveau i forhold til grønne net-applikationer, så bringer den sidste tema-artikel os til konsekvenserne af digitalisering. Matilde Høybye-Mortensen viser, hvordan digitale systemer bruges som styringsredskab og hvordan statens frontlinjemedarbejdere både indordner sig og samtidig finder fleksibilitet i kombinationen af standarder og digitale systemer. I artiklen ser vi, hvordan professionelle standarder kommer i spil, og at der er “commitment” til at levere offentlig service, som gør, at systemerne fungerer “på trods” af standarderne.

I artiklerne udenfor tema giver Gøtze et indblik i personlige elementer ombudsmandsrollen. Og Erik Gahner Larsen og Simon Grundt Straubinger analyserer, hvordan medierne præsenterer meningsmålinger.

God læselyst!

Jesper Schlæger, Temareda­ktør
Associate Professor, Ph.D.,
School of Public Administration,
Sichuan University